

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

საჯარო სამსახურების დაძმობილების პროექტი

Contract: GE 16 ENI ST 06 18

საქართველოს სტატისტიკური სისტემის შესაძლებლობების გაძლიერება

კომპონენტი 2: ეროვნული ანგარიშების მეთოდოლოგიური საფუძველის
გაძლიერება ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისად

ქვეკომპონენტი 2.2: “რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების (SUT) და
დანახარჯებისა და გამოშვების (I/O) ცხრილების შედგენის
მეთოდი”

მისიის ანგარიში

აქტივობა: 2.2.E (RS) “პროდუქტების დაბალანსება რესურსებისა და
გამოყენების ცხრილებში”

მისიის განმახორციელებელი ექსპერტები:
ქ-ნი მარია ნილსონი, დანიის სტატისტიკა
ბ-ნი სორენ ლარსენი, დანიის სტატისტიკა
ქ-ნი ანეტ თომსენი, დანიის სტატისტიკა

2021 წლის 1 - 19 თებერვალი

ვერსია: საბოლოო

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

ექსპერტების საკონტაქტო ინფორმაცია

ქ-ნი მარია ნილსონი
დანის სტატისტიკა
კოპენჰაგენი, დანია
ტელ.: +45 3917 3408
ელ. ფოსტა: mnn@dst.dk

ბ-ნი სორენ ჰენრი ლარსენი
დანის სტატისტიკა
კოპენჰაგენი, დანია
ტელ.: +45 3917 3483
ელ. ფოსტა: shl@dst.dk

ქ-ნი ანეტ თომსენი
დანის სტატისტიკა
კოპენჰაგენი, დანია
ტელ.: +45 3917 3868
ელ. ფოსტა: ath@dst.dk

სარჩევი

1. ზოგადი შენიშვნები.....	4
2. შეფასება და შედეგები.....	4
3. დასკვნები და დამატებითი განხილვები.....	5
დანართი 1. ტექნიკური დავალება.....	8
დანართი 2. ექსპერტებთან შეხვედრებში მონაწილე პირები	10

1. ზოგადი შენიშვნები

წინამდებარე მისიის ანგარიში ევროკავშირის საჯარო სამსახურების დაძმობილების პროექტის „საქართველოს სტატისტიკური სისტემის შესაძლებლობების გაძლიერება“ ფარგლებში მომზადდა. დასრულდა პროექტის 2.2 ქვეკომპონენტის - “რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების (SUT) და დანახარჯებისა და გამოშვების (I/O) ცხრილების შედგენის მეთოდი” - მეოთხე მისია, რომელიც ივნისში, სექტემბერსა და დეკემბერში ჩატარებული წინა მისიების მსგავსად, პანდემიის გამო დისტანციურ რეჟიმში განხორციელდა 2021 წლის 1-19 თებერვლის პერიოდში. მისია რესურსებისა და გამოყენების ცხრილებში პროდუქტების დაბალანსებას დაეთმო.

მისიის მიზნები:

- საქსტატის თანამშრომლების შემოთავაზებების განხილვა ინდივიდუალური პროდუქტის ბალანსთან დაკავშირებით.
- SUT-ის ჩარჩოში პროდუქტების მიხედვით რესურსებისა და გამოყენების დაბალანსების გაგრძელება დანიელი ექსპერტების მიერ მომზადებული Excel-ის მაკროსების დახმარებით.
- სასწავლო შეხვედრის ჩატარება, თუ როგორ დაკორექტირდეს რესურსებისა და გამოყენების მხარეს განსხვავებული კოდირების გამო გამოწვეული დისბალანსი. დარგების ჯამური მაჩვენებლების კორექტირების დაწყება წყარო მონაცემების სამიზნე მაჩვენებლების შესაბამისად.

კონსულტანტები მადლიერებას გამოხატავენ შეხვედრაში მონაწილე ყველა თანამშრომლის მიმართ საქართველოში განხორციელებული მისიის პერიოდში და მისიამდე უზრუნველყოფილი მხარდაჭერისა და ინფორმაციისთვის, რამაც მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი კონსულტანტების წარმატებულ მუშაობას.

წინამდებარე ანგარიშში წარმოდგენილია კონსულტანტების მოსაზრებები და დასკვნები, რომლებიც არ გულისხმობს ევროკავშირის, საქსტატის, დანიის სტატისტიკის ან პროექტის განხორციელებაში ჩართული სხვა სტატისტიკური სამსახურების შეხედულებებს.

2. შეფასება და შედეგები

წინამდებარე მისია დისტანციური სესიის სახით 2021 წლის 1-დან 19-მდე თებერვლის პერიოდში განხორციელდა. თავდაპირველად, დაგეგმილი იყო სამი შეხვედრა Zoom-ის მხარდაჭერის გამოყენებით, თუმცა საქსტატმა მოახერხა თებერვლის დასაწყისში მეოთხე მისიის განხორციელებისათვის დროის გამოყოფა. პანდემიასთან დაკავშირებული შეზღუდვების გამო დანიელ ექსპერტებს კვლავ სახლიდან უწევდათ მუშაობა მთელი მისიის პერიოდში.

მისიის დაწყებამდე, სამუშაო ფაილში შეყვანილ იქნა 2018 წლის რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების მონაცემები სხვადასხვა მონაცემთა წყაროებიდან Excel-ის მონაცემთა შეყვანისა და დაზუსტების მაკროსების გამოყენებით. თუმცა, აღნიშნულ პირველად მაჩვენებლებში, პროდუქტების უმეტეს შემთხვევაში, ფიქსირდება სხვაობები რესურსებსა და გამოყენებას შორის, გამოყენების სვეტების ჯამური მაჩვენებლები განსხვავდება შუალედური და საბოლოო მოხმარებების სამიზნე მაჩვენებლებისგან.

საქსტატის თანამშრომლების მიერ რესურსებსა და გამოყენებას შორის სხვაობების გასწორების პირველი მცდელობა მოცემული მისიის დაწყებამდე განხორციელდა. შედეგად ბევრი პროდუქტის ბალანსი გაუმჯობესდა, დანარჩენ პროდუქტებში განხორციელებული შესწორება გულისხმობდა ცვლილებებს გამოშვებაში ან საგარეო ვაჭრობაში, რაც წინააღმდეგობრიობაში იყო საიმედო პირველად მონაცემებთან. დანიელმა ექსპერტებმა შეაჯამეს დაბალანსების გარკვეული წესები, რომლებიც საიმედო ჯამური მაჩვენებლების შენარჩუნებას უზრუნველყოფს. შესაბამისად, კვლავ საჭირო იყო თითოეული პროდუქტის ბალანსის უფრო დეტალური შესწავლა. მისიის განმავლობაში განხილული იქნა შერჩეული პროდუქტების ბალანსი და წარმოდგენილი და განმარტებული იქნა პროდუქტების ამოღებისა და შესწორების ინსტრუმენტების გამოყენება.

მოცემული მისია ძირითადად ორიენტებული იყო რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების სპეციფიური პროდუქტების პრაქტიკულ დაბალანსებაზე. საქსტატის თანამშრომლებმა მოამზადეს რამდენიმე შეკითხვა კონკრეტული პროდუქტების დაბალანსების მეთოდებთან დაკავშირებით, დანიელმა ექსპერტებმა კი წარმოადგინეს განსახილველი საკითხების გადაწყვეტის პრაქტიკული მაგალითები.

მეორე და მესამე სესიაზე მონაწილეები ორ ჯგუფად განაწილდნენ.

პირველი ჯგუფი მუშაობდა შეხვედრის დაწყებამდე დანიელი ექსპერტებისთვის გაგზავნილ გადასაჭრელ პრობლემებთან დაკავშირებულ საკითხებზე, რაც მოიცავდა შემდეგი პროდუქტების დაბალანსებას: ავტომობილები, ელექტროენერგია და გაზი, მშენებლობა, IT, ახალი სააგენტოები, მაუწყებლობა, ტელეკომუნიკაცია, არქიტექტურა, საინჟინრო სამუშაოები, ხელოვნება და გასართობი ღონისძიებები.

მეორე ჯგუფი ძირითადად კვებისა და სოფლის მეურნეობის პროდუქტებს განიხილავდა. საქსტატის თანამშრომლებმა დაბალანსეს კვების პროდუქტები და მოამზადეს რამდენიმე შეკითხვა. პირველი სესია პროდუქტების დაბალანსების პრინციპებისა და წესების პრაქტიკაში გამოყენების განხილვას დაეთმო. საქსტატის თანამშრომლებმა წარმოადგინეს რამდენიმე პროდუქტი, რომელთა დაბალანსება წარმოებისა და ექსპორტის ცვლილებას მოითხოვდა და დანიელი ექსპერტების დახმარებით, დაბალანსების წესების დაცვით, განხორციელდა შესაბამისი ცვლილებები. განხილული იქნა პროდუქტების სასაქონლო ჯგუფებად დაყოფის მნიშვნელობა და პირველი სესიის მნიშვნელოვანი ნაწილი ცოცხალ პირუტყვსა და ხორცის წარმოებას დაეთმო. საქსტატის თანამშრომლებმა წარმოადგინეს რამდენიმე საკითხი ცოცხალ პირუტყვთან დაკავშირებით, რომელიც დანიელი ექსპერტების დახმარებით დაბალანსდა და განხილვებისას აღინიშნა, რომ ცოცხალი პირუტყვის შუალედური მოხმარება კვების პროდუქტების მრეწველობაში დამაჯერებელი უნდა იყოს ხორცის წარმოების შემთხვევაში და გათვალისწინებული უნდა იყოს კვების პროდუქტების წარმოების დაუკვირვებადი ნაწილიც

3. დასკვნები და დამატებითი განხილვები

- პროდუქტების მიხედვით CIF იმპორტისა და FOB ექსპორტის ახალი გაანგარიშებები საქართველოს ეროვნული ბანკიდან მიღებული დეტალური მონაცემების საფუძველზე განხორციელდა. საქსტატის მაჩვენებლებს დაემატა დაუკვირვებადი ვაჭრობის შეფასება და დაკორექტირდა „სხვა შესწორებით“, საქონლის ტრანზიტი საგადასახდელო ბალანსის შედგენისას არის გათვალისწინებული. როგორც დადგინდა, პროდუქტების უმეტესობისთვის დაუკვირვებადი ექსპორტის წილი საკმაოდ მაღალია. რამდენადაც

პროდუქტების მიხედვით დაუკვირვებადი ვაჭრობის პროდუქტების განაწილება ნაკლებ დამაჯერებლად უნდა ჩაითვალოს საქსტატის მიერ გაკეთებული ექსპორტის მაჩვენებლების განაწილებასთან შედარებით, აღნიშნული გათვალისწინებული უნდა იყოს პროდუქტების დაბალანსებისას.

- გამოყენების მხარეს SUT-ის მხარდაჭერის შემცველი Excel-ის სამუშაო ფაილი დღეისათვის განახლებულია და ყველა გრაფაში შეყვანილია პირველადი მონაცემები და სავაჭრო მარჯების, პროდუქტებზე წმინდა გადასახადებისა და დღგ-ის გასაანგარიშებლად გამოყენებული ფორმულები. რამდენადაც დაბალანსების პროცესში მარჯებისა და დღგ-ის გამოყენების ჯამური მაჩვენებლები შეიძლება მნიშვნელოვნად შეიცვალოს, ჯერ კიდევ ძალიან ადრეა პირველადი წყაროებიდან მიღებულ მონაცემებთან შედარების გაკეთება.
- მარაგების ცვლილებების პროდუქტებზე განაწილების დღევანდელი მეთოდი შემდგომი დაბალანსების მიმართულებით წინ გადადგმული ნაბიჯია.
- მათთვის ვინც პროდუქტების დაბალანსებაზე მუშაობს, SUT-ის სამუშაო ფაილში მოცემულია გამოშვების, შუალედური და საბოლოო მოხმარების მაჩვენებლები, დაუკვირვებადისა და შეწონვის გარეშე, სტატისტიკის პირველადი მაჩვენებლების სახით.
- მოცემული მისიის დასასრულს რესურსებსა და გამოყენებას შორის სხვაობები გასწორდა რამდენიმე საქონლისა და მომსახურების შემთხვევაში, მათ შორის შმაკოსა და მთავრობის გამოშვებაში. მისიაზე წარმოდგენილი იყო ასევე როგორ შეიძლება დაბალანსდეს მცირე სხვაობები (მარტივი შემთხვევა) გამოყენების მხარეს ავტომატური დაბალანსებით.
- მისიის ბოლოს გაკეთდა შმოთავაზება საკვები პროდუქტების უმეტესობის რესურსებსა და გამოყენებას შორის სხვაობების აღმოფხვრის შესახებ. აღნიშნული შემოთავაზების ფარგლებში, საქსტატის თანამშრომლები მომდევნო მისიის დაწყებამდე საქსტატის თანამშრომლები სხვაობის აღმოსაფხვრელად გამოიყენებენ აღნიშნულ შემოთავაზებას.
- შემდგომ დაბალანსებამდე რესურსებსა და გამოყენებას შორის არსებული სხვაობები უნდა გასწორდეს თითოეული პროდუქტის შემთხვევაში. აღნიშნული აუცილებელია დარგების დანახარჯებისა და საბოლოო მოხმარების მონაცემების სვეტებში სამიზნე მაჩვენებლებსა და ფაქტობრივ ჯამურ მაჩვენებლებს შორის სხვაობების, ასევე სავაჭრო მარჯებისა და დღგ-ის რესურსებსა და გამოყენებას შორის სხვაობების წარმოდგენისთვის.
- დანიელი ექსპერტების რეკომენდაციით, დარჩენილი დასაბალანსებელი პროდუქტები რამდენიმე სასაქონლო ჯგუფად უნდა განაწილდეს. თითოეული სასაქონლო ჯგუფისათვის, დაბალანსებაზე პასუხისმგებელ პირად, შესაძლოა საქსტატის ერთი თანამშრომელი (ან მცირე ჯგუფი) და ერთი დანიელი ექსპერტი განისაზღვროს, აღნიშნულ პირებს შეუძლიათ შესწორებების შესახებ თავიანთი არგუმენტები და შემოთავაზებები ერთმანეთს ელ. ფოსტის დახმარებით სამუშაო ფაილების სახით და მონაცემთა შეყვანის სტანდარტიზებული ფორმატის გამოყენებით გააცნონ.
- რეკომენდაცია ასევე აღნიშნული დაბალანსების ეტაპობრივ განხორციელებასაც გულისხმობს, სადაც თითოეული ეტაპი ერთი კვირიდან ათ დღემდე პერიოდს მოიცავს. თითოეული ეტაპის ფარგლებში შესაძლებელია კონკრეტულ სასაქონლო ჯგუფებში გაერთიანებული პროდუქტების დაბალანსების დასრულება. დაბალანსებისთვის

განსაზღვრული ვადები ყველა პროდუქტის მომდევნო მისიის დაწყებამდე (2021 წლის 19 აპრილი) დაბალანსებას უნდა უზრუნველყოფდეს.

აპრილში დაგეგმილი მომდევნო შეხვედრა პროდუქტების სვეტებს შორის გადანაწილების გზით გამოყენების ცხრილის თითოეული სვეტის ჯამური მაჩვენებლის შესაბამისი სამიზნე მაჩვენებლის მიხედვით დაზუსტებას დაეთმობა. შეძლებისდაგვარად, საიმედო სამიზნე მაჩვენებლების სვეტების ჯამური მაჩვენებლები მათი სამიზნე მაჩვენებლების ტოლი უნდა იყოს; სხვა ჯამური მაჩვენებლები დასაშვებ დონეზე უნდა მიუახლოვდეს შესაბამის სამიზნე მაჩვენებლებს. და ბოლოს, ვაჭრობის, ტრანსპორტირებისა და დღგ-ის ჯამური გამოყენება რესურსების მხარის შესაბამის მაჩვენებლებს უნდა გაუტოლდეს.

გაუმჯობესების მიმართულებით განსახორციელებელი ნაბიჯები:

მოქმედება	ვადა	პასუხისმგებელი პირი
ამჟამად პროდუქტების დაბალანსებისთვის პირველადი ცხრილების სახით გამოყენებული SUT-ის excel-ის ფაილის ასლის გაგზავნა. დანიელი ექსპერტებისთვის საქსტატის თანამშრომლების მიერ გამოყენებული მონაცემების იდენტური ვერსიის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.	შეძლებისდაგვარად მოკლე ვადაში	საქსტატი
შესაბამისი პროდუქტების შემადგენელი სასაქონლო ჯგუფების ჩამონათვალის განახლება	ამჟამად!	დანიელი ექსპერტები
პროდუქტების დაბალანსების სასაქონლო ჯგუფებზე პასუხისმგებლობის განახლებული განაწილების შემოთავაზება.	შეძლებისდაგვარად მოკლე ვადაში	საქსტატი+დანიელი ექსპერტები
პროდუქტების თითოეულ საბალანსო სასაქონლო ჯგუფში რესურსებსა და გამოყენებას შორის დარჩენილი სხვაობების გასწორების ვადები.	კონკრეტული სასაქონლო ჯგუფებისთვის შემოთავაზებული ვადები: 1) 16 მარტი 2) 24 მარტი 3) 31 მარტი 4) 14 აპრილი	დანიელი ექსპერტები, საქსტატის მხრიდან დადასტურება

დანართი 1. ტექნიკური დავალება

ტექნიკური დავალება

ევროკავშირის საჯარო სამსახურების დამმოხილელის პროექტი
GE 16 ENI ST 06 18

2021 წლის 1 – 19 თებერვალი

კომპონენტი 2: ეროვნულ ანგარიშებში მეთოდოლოგიური საფუძვლების გაძლიერება ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისად

ქვეკომპონენტი 2.2: რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების (SUT) და დანახარჯებისა და გამოშვების (I/O) ცხრილების შედგენის მეთოდი

სავალდებულო შედეგები და 2.2 ქვეკომპონენტის მთავარი ამოცანები:

- რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების (SUT) გაანგარიშების გაუმჯობესება და დანახარჯებისა და გამოშვების ცხრილების (I/O) დანერგვა

შესრულების (საბაზისო და სამიზნე) მაჩვენებლები:

- რესურსებისა და გამოყენების ცხრილები (SUT), როგორც SNA08-ის შესაბამისი სტატისტიკური პროდუქტი
 - **საბაზისო:** 2019 წელს – არსებული რესურსებისა და გამოყენების ცხრილები მზადდება მიმდინარე ფასებში
 - **სამიზნე:** 2021 წლის მარტი – რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების მომზადება მიმდინარე და მუდმივ ფასებში SNA08-ის შესაბამისად
- დანახარჯებისა და გამოშვების ცხრილების (I/O), როგორც სტატისტიკური პროდუქტის ხელმისაწვდომობა
 - **საბაზისო:** 2019 წელს – არ არსებობს დანახარჯებისა და გამოშვების ცხრილები (I/O)
 - **სამიზნე:** 2021 წლის მარტი – შედგენილი უნდა იყოს დანახარჯებისა და გამოშვების ცხრილები (I/O)

აქტივობა 2.2.E (RS) “პროდუქტების დაბალანსება რესურსებისა და გამოყენების ცხრილებში”

1. აქტივობის მიზანი

- პროდუქტების დაბალანსების პროცესის გაცნობა
- დაბალანსებისთვის სასარგებლო VBA-ინსტრუმენტების პრეზენტაცია
- პრაქტიკული სავარჯიშოების შესრულება პროდუქტების დაბალანსების მიმართულებით
- პრეზენტაცია დარგებისა და საბოლოო მოხმარების დაბალანსების შესახებ

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

2. აქტივობის მოსალოდნელი შედეგები

- მისიით გათვალისწინებულ საკითხებთან დაკავშირებით მიღწეული შედეგები
- მომდევნო აქტივობის ტექნიკური დავალების მომზადების მხარდაჭერა
- მისიის ანგარიშის მომზადება
- 2.2 ქვეკომპონენტის გზამკვლევის განახლება

დანართი 2. ექსპერტებთან შეხვედრებში მონაწილე პირები

საქსტატი

ბ-ნი ლევან ქარსაულიძე, ეროვნული ანგარიშების დეპარტამენტის უფროსი
ქ-ნი თინათინ პაპიაშვილი, კვარტალური ანგარიშების სამმართველოს უფროსი
ქ-ნი მერი შაბურიშვილი, წლიური ანგარიშების სამმართველოს მთავარი სპეციალისტი
ქ-ნი ნინო შუკაკიძე, წლიური ანგარიშების სამმართველოს მთავარი სპეციალისტი
ქ-ნი ნათია მერებაშვილი, წლიური ანგარიშების სამმართველოს უფროსი სპეციალისტი
ქ-ნი ხათუნა ჯიბლაძე, წლიური ანგარიშების სამმართველოს სპეციალისტი

პროექტის მუდმივი უცხოელი მრჩეველის ჯგუფი

ბ-ნი სტინ ბელეფელდ პიდერსენი, პროექტის მუდმივი უცხოელი მრჩეველი
ქ-ნი ნინო გრძელიშვილი, მუდმივი უცხოელი მრჩეველის თანაშემწე, თარჯიმანი